

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.66>

УДК 336.226.322

О. І. Беу,

к. е. н, доцент кафедри інноваційних бізнес-технологій,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-7191-4822>

Д. В. Гризоглазов,

к. е. н, доцент, директор Навчально-наукового інституту бізнес-освіти ім.

А. Поручника, Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7062-5442>

ФІСКАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

O. Bets,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Innovative Business Technologies, Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman

D. Hryzohlazov,

PhD in Economics, Associate Professor,

Director of the Educational and Scientific Institute of Business Education

named after A. Poruchnyk,

Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman

FISCAL POTENTIAL OF THE VALUE ADDED TAX IN THE CONTEXT OF TAX ADMINISTRATION REFORM

У статті досліджено суперечливість податку на додану вартість через його провідну бюджетоутворюючу роль у податковій системі України та складність адміністрування для фіскалів і складність нарахування, сплати для платників податків, що реалізується зупиненням реєстрації податкових накладних, включенням платників податків до переліку ризикових платників податків, складністю відшкодування ПДВ з бюджету. Проаналізовано напрями реформування ПДВ (запровадження додаткових ставок податку у розмірі 7% та 14%, реформування адміністрування ПДВ за напрямами відкриття та управління рахунками в системі електронного адміністрування, формульного забезпечення сум реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних) та оцінено їх фіскальний ефект. Запропоновано векторами покращення адміністрування ПДВ: посилення прозорості і зрозумілості критерії зупинення реєстрації податкових накладних, мінімізація суб'єктивної складової податкового адміністрування та перехід до автоматизованої ризик-орієнтованої системи адміністрування податку.

The article examines the contradictions of the value added tax due to its leading budget-forming role in the tax system of Ukraine and the complexity of administration for fiscal officials and the complexity of calculation and payment for taxpayers. The complexity of VAT is implemented through the suspension of registration of tax invoices, inclusion of taxpayers in the list of risky taxpayers, reimbursement of VAT from the budget.

The purpose of the article is to investigate the fiscal efficiency of VAT in Ukraine in the context of reforming the mechanism of tax administration of VAT.

Structural analysis of the revenue side of the State Budget of Ukraine and the Consolidated Budget of Ukraine indicates the dominant role of VAT in the formation of budget revenues. However, in 2022-2024, the structure of the revenue side of the budget and the share of VAT revenues in it were affected by the

introduction of martial law and the financing of part of the expenditures through transfers from international organizations or governments of other countries.

The VAT reform was implemented by changing the criteria requirements for VAT payers, introducing additional tax rates of 7% and 14%, reforming the VAT administration in the areas of opening and managing accounts in the electronic administration system, providing a formula for the amounts of registration of tax invoices and/or adjustment calculations in the Unified register of tax invoices, automated monitoring of compliance of tax invoices/calculations of adjustments to criteria for assessing the degree of riskiness of transactions, riskiness of VAT payers, positive tax history of VAT payers.

Business entities in the processing industry, mining industry, transport, warehousing, postal and courier activities, wholesale and retail trade are identified as the most sensitive to VAT reform. The vectors of improvement of VAT administration should be the strengthening of transparency and comprehensibility of the criteria for stopping the registration of tax invoices, the minimization of the subjective component of tax administration and the transition to an automated risk-oriented system of tax administration. The need to improve VAT administration is to further build Ukraine's fiscal stability, which was partially disrupted during martial law, to finance military and other expenditures, as well as to build financial potential for Ukraine's post-war recovery on the basis of European integration.

Ключові слова: *податки, доходи бюджету, податок на додану вартість (ПДВ), фінансовий потенціал податку, податкове адміністрування.*

Keywords: *taxes, budget revenues, value added tax (VAT), fiscal potential of the tax, tax administration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Усталеним для

фіскальної теорії та фіскальної практики є твердження про податок на додану вартість як один із найбільш поширених у податкових системах податок, податок з високим фіскальним потенціалом, але одночасно складний та суперечливий податок. Складність та суперечливість податку на додану вартість підтверджується скаргами платників податків на складність податкового адміністрування та недобросовісну поведінку держави як суб'єкта податкових відносин. За аналітичними даними Експертної групи UNIC з податкового напрямку найбільше скарг платники податків мають на зупинення реєстрації податкових накладних, податкові перевірки, включення платників податків до переліку ризикових платників податків, електронне адміністрування та відшкодування ПДВ тощо [1]. Таким чином, податок на додану вартість акумулює найбільшу кількість податкових скарг за умови найвищого фіскального потенціалу у податковій системі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню фіскального потенціалу податку на додану вартість присвячено праці вітчизняних та іноземних дослідників. Варто відмітити науковий доробок Горина В. П., Кулика П. Л. Крисоватого А.І., Пислиці А. В., Соколовської А.М., Тимченко О. М., Федосова В.М. та інших. Пислиця А. В. досліджувала підвищення фіскальної ефективності ПДВ у контексті новацій Податкового кодексу України, чому сприяло обмеження кола претендентів на податковий кредит, встановлення граничного строку використання податкової накладної як документа, підтверджуючого право на податковий кредит, запровадження Єдиного реєстру податкових накладних [2, с.165-166]. Кулик П. Л. застосовуючи факторний аналіз визначив фактори впливу на реалізацію фіскального потенціалу ПДВ, основними з яких ідентифіковано законодавчу базу; економічну спеціалізацію територій та їх забезпеченість оподаткованими ресурсами; стан і перспективи розвитку державної податкової політики; податкову культуру суб'єктів підприємницької діяльності; особливості територіальної організації та податкової системи країни; геополітичне положення суб'єктів господарювання на певній території тощо [3, с. 344]. Крисоватий А. І. та Гуцул І. А. досліджували фіскальну ефективність ПДВ через роль ПДВ із ввезених на митну територію

України товарів у структурі надходжень до Державного бюджету України та його регулюючу функцію через регулювання зовнішньоекономічної діяльності, вчені запропонували запровадження системи регресивного оподаткування ПДВ як дієвого інструменту легалізації тіньових доходів та стимулювання ефективної діяльності підприємств та інвесторів [4, с. 9], проте практичної реалізації такі наукові напрацювання не отримали.

До недоліків адміністрування податку на додану вартість Горин В. П. та Садовенко М.М., які необхідно усунути для посилення фіскального потенціалу податку відносять вироблення оптимального механізму повернення податкового кредиту, ліквідація схем незаконного відшкодування; чітке визначення принципів та критеріїв надання пільг, перехід до диференційованих ставок податку на додану вартість [5, с. 124; 6, с. 253]. Рекомендація з диференціювання ставок ПДВ реалізовано у 2014-2020 роках.

Синютка Н. Г. та Крисовата К. В. встановили, що електронне адміністрування ПДВ покращило його механізм, але зменшило фіскальну ефективність. Вчені обґрунтували додаткові причини, які спричиняли фіскальну дисфункцію ПДВ в Україні: наявність значного тіньового сектору економіки, продаж товарів і послуг кінцевим споживачам із використанням спрощеної системи оподаткування, наявність податкових пільг для аграрного сектору, неоподаткування імпортованих електронних товарів і послуг тощо [7, с. 34].

Особливості і проблематику адміністрування податку на додану вартість в умовах воєнного стану досліджували Гуцаленко Л. В., Давиденко Н. М., Жиглей І. В., Луніна І. О., Майковець Д. О., Митник О. О. та інші [8-11], обґрунтовуючи напрями формування інституційних передумов розширення дохідної бази ПДВ [10], врахування зарубіжного досвіду та необхідність удосконалення податкового законодавства [8, 9] для забезпечення фіскальної спроможності податку та податкової стабільності для окремих платників податків, наприклад, аграрного сектору [11].

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у дослідженні фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні в

контексті реформування механізму податкового адміністрування податку на додану вартість.

Виклад основного матеріалу. Податкове адміністрування ПДВ в Україні містить окремі суперечності, що визначаються інституційними, організаційними недоліками, що продукує перегляд та реформування адміністрування ПДВ в контексті пріоритетності його фінансової ефективності. В основі розуміння фінансової спроможності ПДВ покладено «спроможність податку забезпечувати наповнення бюджетів різних рівнів, а конкретні характеристики її вимірювання – це абсолютні обсяги та питома вага надходжень податку у доходах бюджетів та ВВП, рівень ефективної ставки податку, його продуктивність тощо» [5, с. 120; 12, с. 69].

Структурний аналіз дохідної частини Державного бюджету України та Зведеного бюджету України вказує на домінуючу роль ПДВ у формуванні доходів Державного бюджету та коливання частки надходжень цього бюджетоутворюючого податку на рівні 16,7-41,4% (рис. 1).

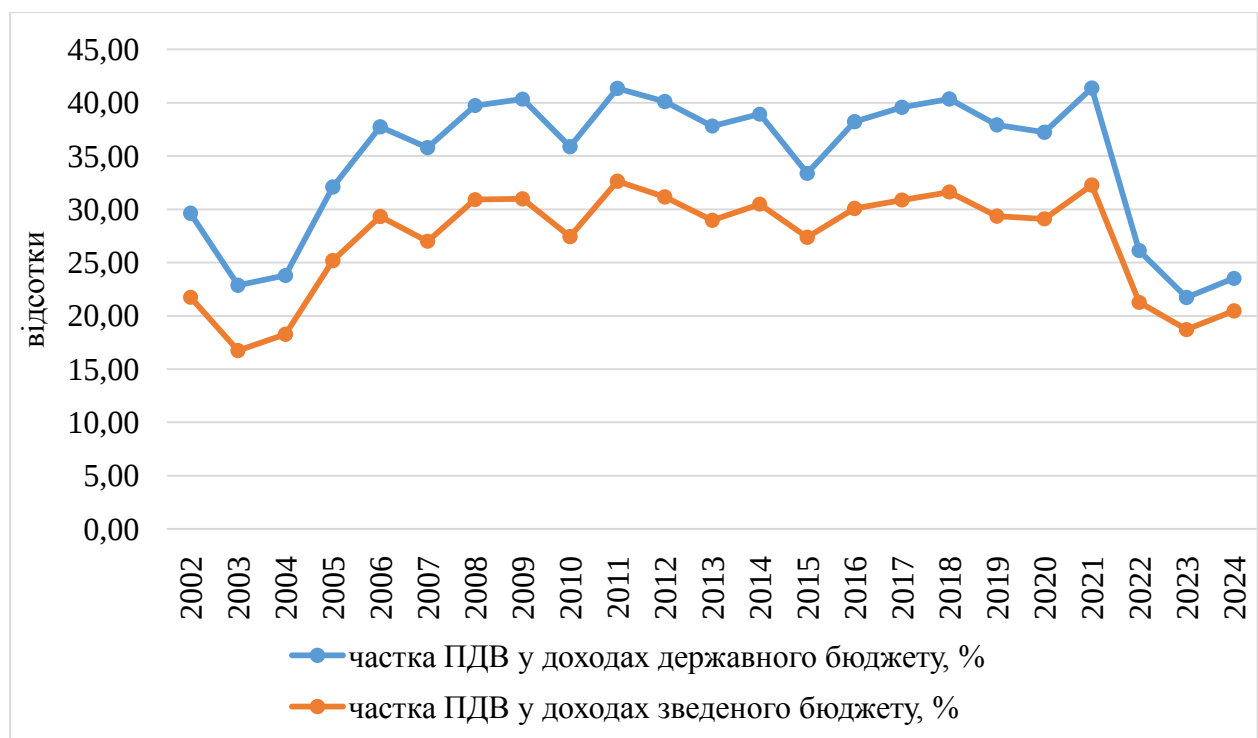

Рис. 1. Частка податку на додану вартість у доходах бюджету у 2002-2024 рр., %

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України

Утвердження ПДВ як основного бюджетоутворюючого податку відбулося до 2005 року, що пов'язано, у першу чергу, з структурними змінами у податковій системі України та адмініструванні ПДВ, проте у 2022-2024 роках на структуру дохідної частини бюджету та частку надходжень ПДВ в ній вплив мало запровадження воєнного стану та фінансування частини видатків за рахунок трансфертів від міжнародних організацій чи урядів інших країн. Регресійний аналіз надходження податку на додану вартість до бюджету та валового внутрішнього продукту (ВВП) підтверджує прямий та сильний зв'язок між двома показниками (рис. 2), тобто фіскальний потенціал ПДВ залежить від макроекономічної ситуації та рівня економічної активності в державі.

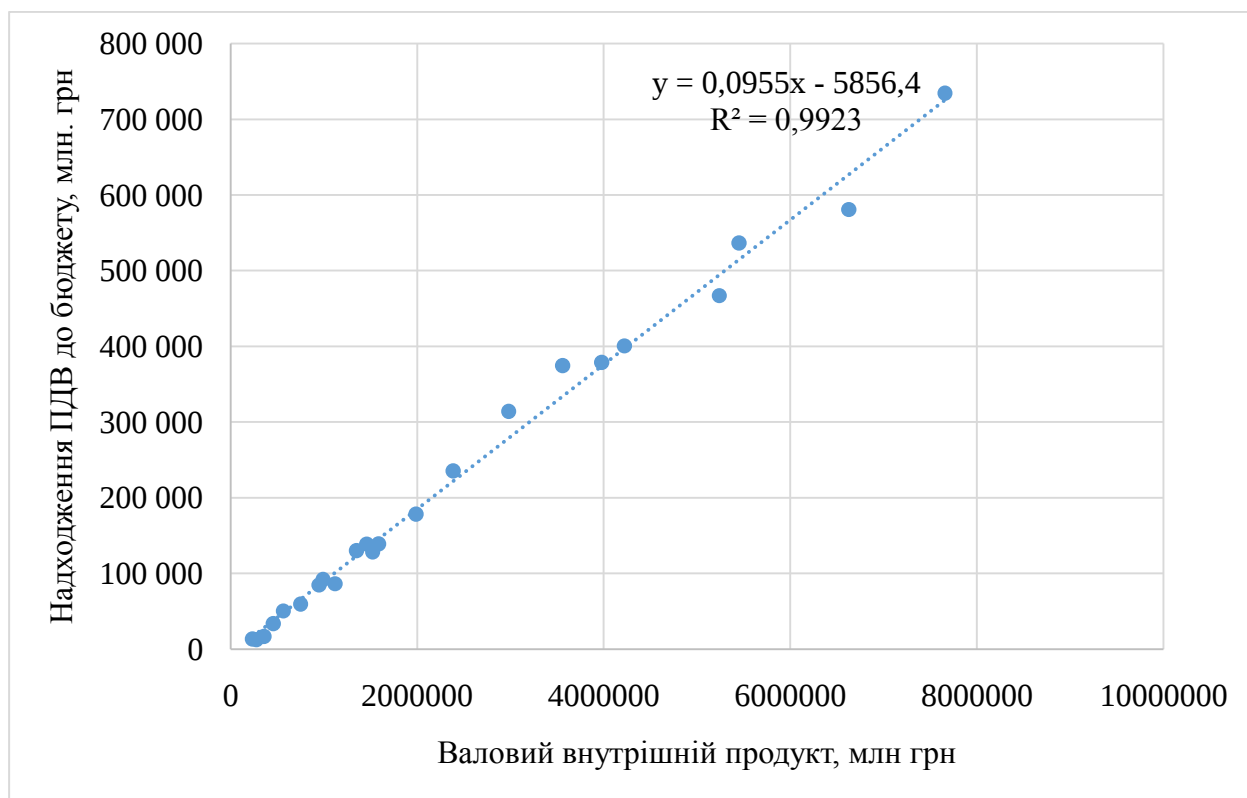

Рис. 2. Регресійний аналіз надходження податку на додану вартість до бюджету та валового внутрішнього продукту у 2002-2024 рр.

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України

Проаналізуємо основні напрями реформування ПДВ після набуття чинності Податкового кодексу та їх фіскальні наслідки. У 2014 р. відбулася відмова від задекларованого зменшення базової ставки до 17% та збільшено

критичну суму для реєстрації осіб як платників податку з 300 тис. грн до 1 млн грн, розширення об'єкта оподаткування за рахунок лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання та введення ставки ПДВ у розмірі 7% [13]. Наслідком реформування ПДВ стало збільшення на 177 611 млн грн надходжень даного податку, проте фіскальна ефективність ПДВ зменшилася та частка у формування доходів державного бюджету скоротилася на 5,56 в.п. через структурні зрушення доходної частини бюджету, а саме зростання вагомості податку та збору на доходи фізичних осіб на 4,9 в. п., ввізного мита на 4,0 в. п., доходів держави від власності та підприємницької діяльності на 5,3 в. п., адміністративних зборів та платежів на 1,3 в. п..

У 2015-2016 роках удосконалено адміністрування ПДВ в частині електронного адміністрування, а саме автоматично відкриття рахунків в системі електронного адміністрування податку на додану вартість, формульне забезпечення суми реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних [14; 15].

У 2020 р. реформовано автоматизований моніторинг відповідності податкових накладних/розрахунків коригувань (ПН/РК) критеріям оцінки ступеня ризиковості здійснення операцій, ризиковості платника ПДВ, позитивної податкової історії платника ПДВ відповідно до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165 [16]. Реформування податкового адміністрування ПДВ призвело до зміни розмірів та частки відшкодування податку. За підсумками 2020 року відшкодовано суб'єктам господарюванням-платникам ПДВ 143,11 млрд грн з Державного бюджету України проти надходжень податку з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) 269,60 млрд грн, що вказує відшкодування близько половини надходжень ПДВ. Ретроспектива відшкодування ПДВ вказує на вищу ставку у попередніх роках (2015 р. – 63,3%, 2016 р. – 63,6%, 2017 р. – 65,4%, 2018 р. – 62,5%, 2019 р. – 63,1%) та посилення фіскальної ефективності загалом ПДВ та у окремих галузях через очищення ринку від ризикових платників

податків та їх прагненням формувати податкові кредити. Найбільш чутливими до реформування ПДВ були суб'єкти господарювання переробної промисловості зі зниженням частки відшкодування ПДВ на 51,9 в.п., суб'єкти господарювання добувної промисловості зі зниженням частки відшкодування на 11,7 в.п., суб'єкти господарювання транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності зі зниженням частки відшкодування на 5,6 в.п., суб'єкти господарювання оптової та роздрібної торгівлі зі зниженням частки відшкодування на 4,1 в.п. Зменшення частки відшкодування ПДВ на рівні 2-3% було характерне для сільського господарства, будівництва, охорони здоров'я, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (рис. 3).

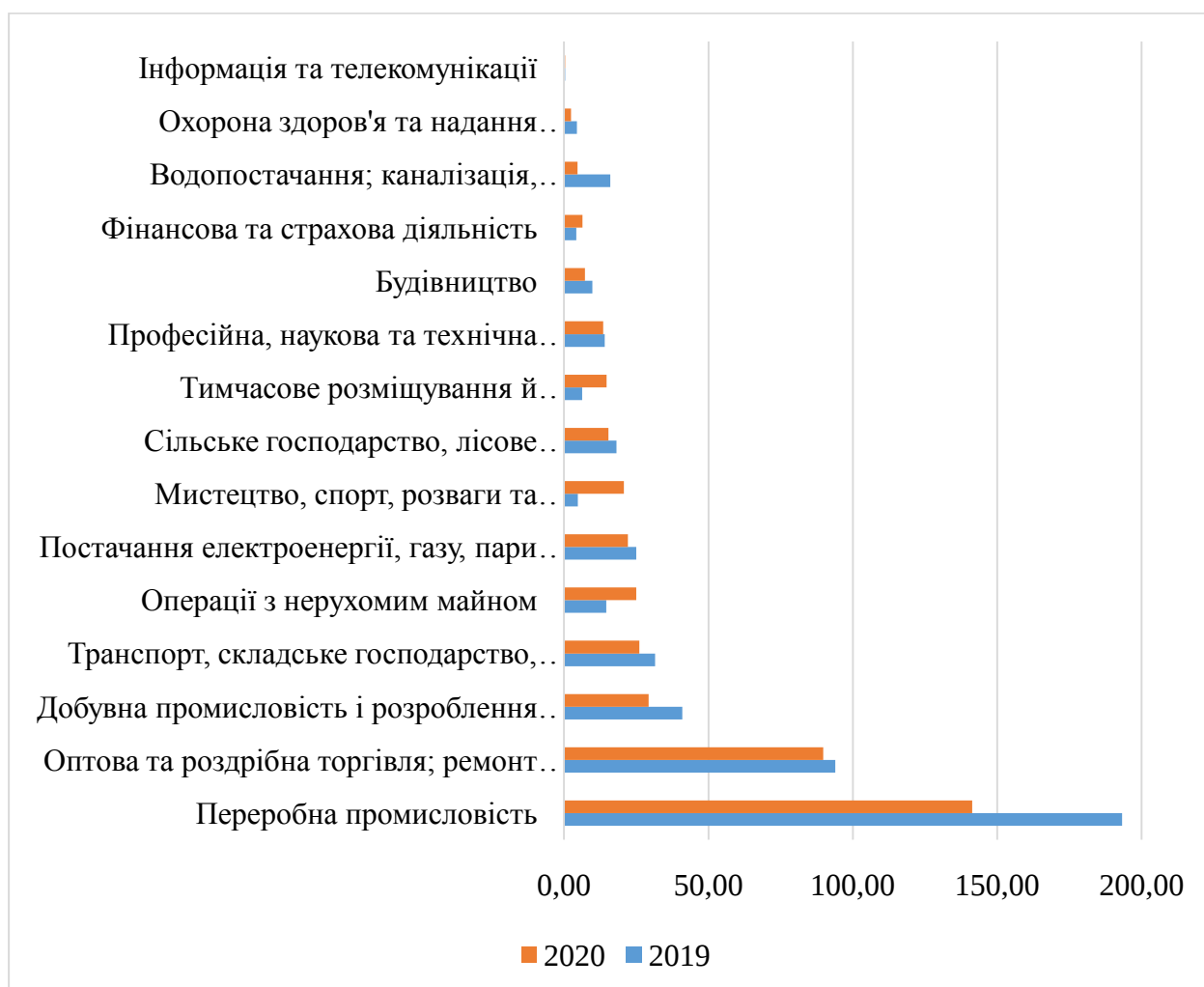

Рис. 3. Рівень відшкодування податку на додану вартість за видами економічної діяльності у 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано за даними Державної податкової служби України

У 2020 році додатково до реформування адміністрування ПДВ мало місце розширення об'єкта оподаткування за рахунок послуг із показу (проведення) театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, лялькових, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів (виконавців), кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів, розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів тощо; послуг із тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування за ставкою ПДВ у розмірі 7% [17] [3, с. 344].

За підсумками функціонування економіки в умовах воєнного стану частка ПДВ у доходах Зведеного бюджету України зменшилася до 21,23% у 2022 році та наступного року зменшення становило 18,71%, що вимагає перегляду пріоритетів формування доходів бюджету та формування фіскальної стійкості України для можливостей фінансування воєнних та інших видатків, а також формування фінансового потенціалу для повоєнного відновлення. Рекомендовано переглянути порядок адміністрування ПДВ та основні ставки податку, податкові пільги відповідно до діючої європейської практики та умов євроінтеграції, в тому числі за податковими аспектами.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Результати проведеного дослідження дають нам підстави стверджувати про позиціонування ПДВ як бюджетоутворюючого податку, незважаючи на структурні формування дохідної частини бюджету, поряд зі значною фіскальною роллю ПДВ наявний недостатній рівень фіскальної ефективності та складність і недосконалість адміністрування. Реформування ПДВ реалізовувалося через зміну критеріальних вимог до платників ПДВ, запровадження додаткових ставок податку у розмірі 7% та 14%, реформування адміністрування ПДВ за напрямками відкриття та управління рахунками в системі електронного адміністрування, формульного забезпечення сум реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Векторами покращення адміністрування ПДВ повинно бути посилення прозорості і

зрозумілості критерії зупинення реєстрації податкових накладних, мінімізація суб'єктивної складової податкового адміністрування та перехід до автоматизованої ризик-орієнтованої системи адміністрування податку. Потребами удосконалення адміністрування ПДВ є подальше формування фіскальної стійкості України, що була частково порушена в умовах воєнного стану для можливостей фінансування воєнних та інших видатків, а також формування фінансового потенціалу для повоєнного відновлення України на засадах євроінтеграції.

Література

1. Податковий комплаєнс в українських реаліях. Проблемні питання та можливості для бізнесу. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1GK95w73uK4NC4eVBz7Ko801ARMoJcf6s/view?fbclid=IwAR2UURkLdLoyj8UxXVHYTa5qGCRAUDyTvQZlulfv6ggWh7Zgwd53Dk0vJII>
2. Пислиця А. В. Вплив нововведень податкового кодексу на фіскальну та економічну ефективність акцизів. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С. 159-166.
3. Кулик П. Л. Сутність та роль факторів впливу на реалізацію фіскального потенціалу ПДВ. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 335-344.
4. Крисоватий А., Гуцул І. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів. *Економіст*. 2015. № 5. С. 7-9.
5. Горин В. Проблеми підвищення фіскальної ефективності податку на додану вартість. *Галицький економічний вісник*. 2013. №2(41). С.118-126.
6. Садовенко М. М. Аналіз фіскальної ефективності ПДВ в контексті її оптимізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 250-254.
7. Синютка Н., Крисовата К. Фіскальна дисфункція електронного адміністрування ПДВ в Україні. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 4. С. 23-36.
8. Гуцаленко Л. В., Митник О. О. Податок на додану вартість в системі оподаткування України. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL:

<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4442>.

DOI:

<https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.30>

9. Жиглей І. В., Майковець Д. О. Оподаткування податком на додану вартість в Україні в умовах економічної нестабільності. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 3. С. 23-36. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-3\(109\)-23-36](https://doi.org/10.26642/jen-2024-3(109)-23-36).

10. Луніна І. О. Інституційні передумови розширення дохідної бази податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2023. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2293>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.10.2>

11. Boiko S., Nehrey M., Davydenko N., Karbivskyi V. Tax Sustainability in Ukraine: A Case of Agricultural Companies. *Economies*. 2023. 11(1):6. <https://doi.org/10.3390/economies11010006>

12. Власюк Н.І. Оцінювання фіскальної ефективності місцевого оподаткування. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.6. С. 68-73.

13. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 № 1166-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1166-18#n59>.

14. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20150101#n670>.

15. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#n742>.

16. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>.

17. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій: Закон

References

1. UNIC (2021), “Tax compliance in Ukrainian realities. Problematic issues and opportunities for business”, available at: <https://drive.google.com/file/d/1GK95w73uK4NC4eVBz7Ko801ARMoJcf6s/view?fbclid=IwAR2UURkLdLoyj8UxXVHYTa5qGCRAUDyvtvQZlulfv6ggWh7Zgwd53Dk0vJII> (Accessed 24 May 2025).
2. Pyslytsia, A.V. (2011), “The impact of tax code innovations on the fiscal and economic efficiency of excise duties”, *Finance, accounting and auditing*, vol. 18, pp. 159-166.
3. Kulyk, P.L. (2015), “The essence and role of influencing factors on the realization of the fiscal potential of VAT”, *Actual problems of the economy*, vol. 3, pp. 335-344.
4. Krysovatyi, A. and Hutsul, I. (2015), “Fiscal effectiveness of VAT on goods imported into the customs territory of Ukraine”, *Economist*, vol. 5, pp. 7-9.
5. Horyn, V. (2013), “Problems of increasing the fiscal efficiency of the value-added tax”, *Galician Economic Herald*, vol. 2(41), pp. 118-126.
6. Sadovenko, M.M. (2015), “Analysis of fiscal efficiency of VAT in the context of its optimization”, *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, vol. 11, pp. 250-254.
7. Syniutka, N. and Krysovata, K. (2019), “Fiscal dysfunction of electronic VAT administration in Ukraine”, *The world of finance*, vol. 4, pp. 23-36.
8. Gutsalenko, L. and Mytnyk, O. (2025), “Value added tax in the taxation system of Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4442> (Accessed 24 June 2025).
9. Zhyhlei, I.V. and Maikovets, D.O. (2024), “Value-added taxation in Ukraine in conditions of economic instability”, *Economics, Management and Administration*, vol. 3, pp. 23-36.

10. Lunina, I. (2023), "Institutional preconditions for extending the value added tax base", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2293> (Accessed 20 June 2025).

11. Boiko, S. Nehrey, M. Davydenko, N. and Karbivskyi V. (2023), "Tax Sustainability in Ukraine: A Case of Agricultural Companies", *Economies*, vol. 11(1):6. <https://doi.org/10.3390/economies11010006>.

12. Vlasiuk, N.I. (2016), "Assessment of the fiscal efficiency of local taxation", *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, vol. 26.6, pp. 68-73.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On preventing financial catastrophe and creating prerequisites for economic growth in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1166-18#n59> (Accessed 29 June 2025).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On amendments to the Tax Code of Ukraine and certain legislative acts of Ukraine regarding tax reform", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20150101#n670> (Accessed 29 June 2025).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine to Ensure Balanced Budget Revenues in 2016", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#n742> (Accessed 29 June 2025).

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution "On approval of procedures for suspension of registration of tax invoices/calculation of adjustments in the Unified Register of Tax Invoices", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text> (Accessed 29 June 2025).

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding state support for culture, tourism and creative industries", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-20#n30> (Accessed 29 June 2025).

Стаття надійшла до редакції 11.07.2025 р.